

ไอ้โด้ง

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ๑๒๒. เนาะ “กราบเรียนถามเรื่องเกศาหลวงตา” ผมได้รับพระมาแล้วผมจะเก็บอย่างไร มีเกศาด้วย ผมไม่ทราบจะเก็บอย่างไร

หลวงพ่ : กรณีอย่างนี้เขาเรียกว่าเป็นกรณีของวัตถุ ! เราเคยอยู่กับหลวงตานะ เวลาหลวงตาถามว่า “หงบ... เอ็งได้อะไรอยู่กับเรานี้” เอ๊ย ! งงนะ เราก็งงนะ.. ก็ดูไม่เห็นได้อะไรเลยอยู่กับหลวงตา ท่านพูดกับเราเลยนะ พอเราร่างแล้วท่านก็ตบอกเลยนะ

“นี่อยู่กับเราได้อะไร” (เสียงตบอก ป๊บ ! ป๊บ !) “อยู่กับเราได้อะไร” ท่านตบอกเลยนะ... อยู่กับเราได้หัวใจง !

ถ้าอยู่กับเราได้หัวใจงใหม่ เราได้รับความรับรู้สึกรู้สึก ได้รับความอบอุ่น นี่อยู่กับเราได้อะไรนั้น.. แต่ถ้าพูดถึงเวลาปฏิบัติเราก็ได้อะไรหาสาระง ! เนื้อหาสาระนี้เป็นนามธรรม

เราจะบอกว่า อยู่กับเราแล้วได้อะไร... ก็ได้ศีลได้ธรรม ได้คุณธรรม ได้สิ่งที่เราเคารพบูชาท่าน... นั่นเป็นเรื่องนามธรรม ! แต่เนี่ยมันเป็นเรื่องของวัตถุง ได้เกศามาได้ อะไรมา...ง ! เกศาต่างๆ นี่เราเคารพ เราก็ได้มา ! เราได้มาเยอะเยอะ แล้วเราก็แจกหมดแล้วด้วย

นี่พยานนั่งอยู่เนี่ย เมื่อก่อนได้มา ไปกฐินทุกปีจะได้มา ๑ หลอด แล้วมาถึงก็แจกพอแจกแล้วจดชื่อไว้เลยนะว่าคนนี้ได้แล้ว.. คราวหน้าคือคนต่อไปที่ยังไม่ได้ ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวมันจะทับซ้อนกัน แจก ! แจกอย่างเดียว

นี่เทศาเราก็ดูได้.. สมัยก่อนพวกโยมยังเข้าไม่ค่อยได้ พระก็จะโกนผมให้ท่าน แล้วท่านจะเก็บไว้ พอเราไป.. นี่เพราะเราจะมีโควต้า เขาให้เลย.. พอไปถึงเขาให้เลย “นี่ไอ้หงบมึงเอาไปเท่านี้” เราได้มา ๑ หลอด ๑ หลอดทุกเที่ยว ! สมัยนั้นยังไม่มีใครรู้จัก

แล้วพวกขานหมากนี่เราเก็บมาเอง แล้วเอามาทำเป็นลือกเก็ตแล้วแจกเด็กๆ เด็กๆ ที่อยู่แถวโพธารามนี้ได้ทุกคน.. ไอ้เอมไอ้เอมนี่ ไอ้เอมนี่คือเด็กออทิสติก เราให้เลย ผูกคอให้เลย เพราะเราถือว่าสิ่งนี้เป็นมงคลกับเขา ! เป็นมงคลกับเด็กๆ เด็กๆ นี่แจกหมดเลยนะ นี่ขานหมาก.. สมัยก่อนนี่ยังไม่มีใครรู้จัก

นี่พวกนี้พอเข้าไปแล้ว เราได้เส้นเทศามาอยู่บนหิ้งบูชา ให้เก็บไว้เลย ! เก็บไว้เลย เราบูชาของเรา แต่พูดถึงถ้าบูชาชนะ มันจะขด.. ขดกันจนเป็นเม็ดเลย มันขดมา.. แล้วมันจะเพิ่มหรือมันจะเป็นอย่างไรไป

นี่พูดถึงเทศา เขาถามว่าให้ทำอะไร.. ก็เหมือนที่เขาว่านะ เขาบอกว่าเขาไม่กล้าคล้องคอ เขาเก็บไว้..

นี่พูดถึง เขาได้เทศาหลวงตามา อันนี้มันเป็นเรื่องวัตถุ ! แต่เราเคารพบูชาคุณงามความดีของท่าน เวลาเรากราบ เรานึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เห็นไหม เรานึกถึงพระรัตนตรัย เรานึกถึงปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นึกถึงเมตตาคุณ นึกถึงคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้ววางธรรมและวินัยไว้ให้เราได้เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นที่พึ่งที่อาศัย เรากราบถึงบุญถึงคุณ เรากราบนี้เราเข้าถึงพระรัตนตรัย เข้าถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ด้วยหัวใจ

นี่วัตถุเห็นไหม อย่างนี้เป็นวัตถุ... เขาบอกอย่างนั้นถ้าพูดถึงพระปฏิบัติอย่างนี้ บ๊ีบ เขาจะไม่เอาพระเลย.. เขาบอกว่าพระนี่มันเป็นหิน เป็นอิฐ เป็นทราย เป็นปูน.. แต่เวลาพระพุทธรูปนี้ เรามีไว้สำหรับเด็กใหม่ อย่างเช่นเวลาที่เด็กๆ มา เห็นไหม ถ้าเด็กๆ มาวัดนะ.. มันมีมา เมื่อก่อนเด็กๆ นี่พ่อแม่พามาวัด พอคุยกันพักหนึ่ง แล้วลูกก็ถามต่อหน้าเรานี้แหละ “พ่อ.. พ่อว่าจะพาหนูไปวัด เมื่อไหร่จะไปซักทีล่ะ” เขานั่งคุยกับเราอยู่นี่

คือเด็กมันเข้าใจว่า ออกจากนี้ไปแล้วต้องไปวัดอีกไง คือเด็กมันอยากจะกลับบ้าน แล้วมันมีข้อต่อรองกันว่าต้องไปวัด พาไปวัดแล้วจะกลับบ้านไง แล้วพอเรานั่งคุยกันนี้ มันยังไม่เห็นวัดนะ นี่เด็กไม่เห็นวัด.. จริงๆ ! แล้วเขาก็ถามพ่อ “พ่อว่าจะพาหนูไปวัด ไม่เห็นพาไปสักทีเลย”

เด็กมันจะเห็นว่าวัดก็ต้องมีโบสถ์ มีวิหาร มีช่อฟ้าใบระกา ด้วยความเข้าใจของ สังคมโลก ! เด็กพอเข้ามาวัดซะใหม่ สิ่งที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวก็คือพระพุทธรูป เห็นใหม่ “นี่พระพุทธรูปเจ้านะ.. นี่ตัวแทนพระพุทธรูปเจ้านะ..”

นี่พระพุทธรูปมีไว้ เพราะคนที่เข้ามาวัดจิตใจมีสูงมีต่ำมีหลากหลาย.. แต่ถ้าคนที่มาจิตใจเป็นคุณธรรมแล้ว เห็นใหม่ อย่างเช่นหลวงตาบอกเลย “ไม่ต้องมี ! ผมนี่ขึ้นมา.. นี่ก็ขึ้นมาด้วยหัวใจแล้วผมกราบที่ไหนก็ได้”

นี่ก็เหมือนกันถ้าเราระลึกถึงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์.. นี่ก็เราระลึกถึงพระพุทธรูปคุณ.. พระธรรมคุณ.. พระสังฆคุณ.. เราระลึกถึงพระปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า !

แต่รูปเคารพนี่เรามีไว้สำหรับว่าผู้ที่ยังเข้าไม่ถึง ! ผู้ที่เข้ามาแล้วเก้อๆ เจีนๆ ไม่รู้จะเคารพบูชาที่ไหน ก็ต้องมีสมมุติ ! มีพระสมมุตินี้ไว้ให้เขากราบ เขาไหว้.. พอเขาได้กราบไหว้แล้ว จิตใจเขาจะได้ระลึกถึงพระพุทธรูปแล้วเขาก็จะศึกษาของเขาเอง

เวลาไปวัดหลวงตาท่านจะให้กราบพระ แล้วหลวงตาท่านถามประจำว่า “กราบพระหรือเปล่า ! ถึงพระใหม่ !”

ถ้าเรากราบพระถึงพระ... ก็คือเรากราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์.. กราบพระพุทธรูปคุณ.. พระธรรมคุณ.. พระสังฆคุณ.. เรากราบถึงพระปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.. นี่ก็เรากราบถึงพระ !

แต่ถ้าไปกราบพระพุทธรูปนี่เอ็งกราบหิน กราบอิฐ กราบปูน กราบเหล็ก นี่เขาเรียกว่ากราบไม่ถึงพระ ! คือไปกราบวัตถุไง.. แล้ววัตถุนี้หล่อขึ้นมาด้วยอะไร หล่อขึ้นมาด้วยทองเหลือง.. เอ็งจะกราบทองเหลืองหรือเอ็งจะกราบพระพุทธรูปคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

โยมขออนุญาตถามเพื่อความกระจ่างในการปฏิบัติค่ะ หลังจากเจอสภาวะหนึ่ง และขณะนอนหลับอยู่ ขอกราบเรียนถามพระอาจารย์ว่า... จิตผู้รู้ที่ตื่น รู้เมื่อกายหลับเป็นลักษณะไม่มีอารมณ์.. ไม่มีความคิด.. ไม่จำ.. จำคนในเหตุการณ์ไม่ได้ (ในขณะนั้นนะ) แต่รู้ว่าเขากำลังคุยกัน เหมือนว่ามีหูมีตาแต่ไม่มีความคิด อยู่ในสภาวะรู้อย่างเดียว เฉยๆ กับสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่อะไรในสิ่งที่รู้.. จิตลักษณะนี้คงไม่ใช่จิต เป็นวิญญูณขั้นสูงแล้วใช่ จิตเดิมแท้ที่ปรากฏให้รู้ในบางขณะของการปฏิบัติอย่างนั้นหรือเปล่าค่ะ

ขอความกรุณาพระอาจารย์ช่วยให้ความกระจ่างเรื่องจิตที่ตื่นรู้ เมื่อกายหลับ และจิตผู้รู้ที่รู้เรื่องกายตื่นอย่างมีสติ และจิตเดิมแท้ด้วยค่ะ

หลวงพ่ : เวลาปฏิบัติไป เห็นไหม นี่หญ้าปากคอก ! เวลาปฏิบัติไปนี่มันจะมีปัญหา มาให้เราได้รับรู้อีกเยอะแยะ ปัญหาบางอย่างเช่นการเข้าสมาธิ เคี้ยวตัวสั้น ตัวคลอน ตัวโยก กว่าที่จะเข้าสมาธิได้ แต่พอเข้าสมาธิได้แล้วมันก็เข้าออกจนชำนาญ แล้วก็ออกไปรับรู้อะไรต่างๆ

นี่ก็เหมือนกัน... จิตผู้รู้ ! คำว่าจิตผู้รู้ คือจิตเดิมแท้ ! นี่เพราะเราไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วยึดอันนี้ไว้เป็นสัญญา... ถ้าเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือสิ่งที่เราได้ยินได้ฟังมาแล้วนี้ให้เราเอาวางไว้ แล้วเราทำตามข้อเท็จจริงของเราขึ้นไป มันจะเป็นจิตตื่นรู้หรือจิตเดิมแท้ นี่มันไม่ใช่อะไรสักอย่างเลย

จิตตื่นรู้ที่มันตื่นรู้อย่างไร.. เพราะจิตมันไวมาก ! ความคิดของเรามันไวมาก ! แล้วอันไหนเป็นจิตผู้รู้... จิตผู้รู้นี้ะ อย่างที่หลวงตาท่านพูด เห็นไหม “กิเลสมันมาจีมาถ่ายไว้ในหัวใจไว้แล้ว” แล้วพอกิเลสมันไปแล้วนะก็ว่า โอ๊ย... ทุกข์ใจ

คือมันเกิดการกระทบมันถึงเกิดอารมณ์.. พอเกิดอารมณ์ขึ้นมา แต่สิ่งที่กระทบนี้มันไปแล้ว.. นี่ไงเราถึงว่า พวกเราที่พูดกันอยู่ว่า “ทุกข์ ! ทุกข์ ! ทุกข์ !” นี่เราไม่เคยเห็นทุกข์หรอก แต่มันเห็นอาการของทุกข์.. เห็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทบ.. เห็นผลของอารมณ์นั้น..

ฉะนั้นที่บอกว่าจิตตื่นรู้ ! รู้กาย รู้ลักษณะ.. นี่มันแค่จิตสงบขึ้นมา พอจิตมันสงบขึ้นมาแล้ว เช่นอัปนาสมาธิพอมันสงบเข้ามาปั๊บ นี่มันตัดอายตนะ มันไม่รับรู้อะไร คือตา หู จมูก ลิ้น กายนี้ไม่รับรู้อะไรเลย แต่หัวใจมันรู้ของมันอยู่.. อาการอย่างนี้ เวลาจิตมันสงบขึ้นมาแล้วนี่บางทีมันเป็นอิสระ คือมันไม่รับรู้อะไร.. พอไม่รับรู้อะไรมันก็แค่นั้นแหละ ! ที่นี้พอวิปัสสนาไป...

นี่เขาถามแล้วรอบหนึ่ง แล้วเราตอบไปเรื่องจิตเดิมแท้นั้นไง พอเราบอกว่าจิตเดิมแท้แล้วนี่เขาก็ถามมาอีก.. เขาถามมาอีกนะ เราจะบอกว่าถ้าถามมาอย่างนี้นะ มันก็จะถามตอบ.. ถามตอบกันอยู่ทั้งชาติ แต่ถ้าประพฤติปฏิบัติไป แล้วตัวเองรู้ความจริงขึ้นมา นี่มันจะรู้ตามความจริงนั้น

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าเป็นจิตเดิมแท้หรือเปล่าคะ..

จิตตื่นรู้กับจิตเดิมแท้ต่างกันอย่างไร.. จิตตื่นรู้ก็คือจิตรู้ เห็นไหม จิตรู้ก็คือปกตินี้แหละ ! คือจิตรู้ๆ นี่แหละ !

ขนาดจิตรู้ๆ นี่เราก็คงไม่รู้ละ.. จิตรู้ๆ นี่เราก็คงไม่รู้... คำว่าไม่รู้ก็เหมือนสัญญาอารมณ์ เหมือนกับความรู้ทางทั่วๆ ไปไง มันก็เหมือนกับพลังงาน เห็นไหม คุณใช้น้ำมันนี่มันรู้จักตัวมันเองไหม ถ้าไม่มีน้ำมันแล้วรถจะติดเครื่องได้ไหม ถ้าวัดติดเครื่อง แล้วสิ่งที่เกิดกำลังจากการติดเครื่องรถนั้นมันเกิดจากอะไร เกิดจากน้ำมันใช่ไหม เกิดจากพลังงานใช่ไหม มันถึงทำให้เครื่องมันติด พอเครื่องมันติดปั๊บนี่มันมีพลังงานถ่ายเทจากเครื่องออกมา มันถ่ายออกไปสู่เฟืองท้าย มันถ่ายกำลังของมันออกไป

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่รู้ ! นี่มันรู้อะไร.. จิตที่รู้ว่ารู้นี้รู้อะไร.. ขอให้สงบเข้ามาเถอะ ! พอทำให้สงบเข้ามาแล้วนี่ทำให้มันบ่อยครั้งเข้า.. บ่อยครั้งเข้า.. มันก็เหมือนกับเด็กนี่แหละ พอเด็กคนนั้นนะก็ว่า เด็กคนนั้นคืออย่างนั้น... เด็กคนนี่คืออย่างนั้น.. เด็กคือเด็กไง ! แต่ถ้าผู้ใหญ่ดี... ผู้ใหญ่ดีผู้ใหญ่มีสติใช่ไหม ผู้ใหญ่รู้ถูกรู้ผิดใช่ไหม..

จิต.. พอเวลาทำความสงบบ่อยครั้งเข้า.. บ่อยครั้งเข้านี้จิตจะตั้งมั่น ! จิต.. พอทำความสงบบ่อยๆ.. สงบบ่อยๆ.. จิตเป็นสมาธิคือจิตตั้งมั่น ! พอจิตตั้งมั่นแล้วก็เหมือนผู้ใหญ่... ผู้ใหญ่เวลาจับหยิบสิ่งใด นี่มันจะรู้ชัดเจนว่าเราจับหยิบสิ่งใด

จิตถ้ามันมีกำลังของมันแล้ว นี่มันจะรู้ของมันเอง ไม่อย่างนั้นมันจะเป็นปัจเจกตั้ง ได้อย่างไร ! ในเมื่อเรายังตั้งเลสขันธ์อยู่ แล้วจะมาแก้ความตั้งเลสขันธ์ของเรา.. แก้ความไม่รู้ของเรา.. ถ้ามันไม่จับต้อง ถ้ามันไม่จับให้มันคั่นให้ตาย มันทำอะไรไม่ได้หรอก !

ฉะนั้นสิ่งที่ว่า เวลาภาวนามาแล้วบอกว่า “จิตเป็นอย่างนั้น.. เป็นอย่างนั้น” นี่เราเห็นด้วย ! เราเห็นด้วยในการที่ว่าพอปฏิบัติไปแล้วมันเป็นอย่างนี้จริงๆ... ถ้าเป็นอย่างนี้จริงๆ แล้วเราก็ตั่งสติของเราไว้ ! มันจะเป็นจิตตื่นรู้หรือจิตเดิมแท้ก็แล้วแต่..

ถ้าจิตเดิมแท้นะ... จิตเดิมแท้คืออัปนาสมาธิ คือจิตรวม ! จิตรวมสมาธิ.. อัปนาสมาธิ.. หรือจิตที่มันไม่มีความรู้สึกออกมา นี่คือจิตเดิมแท้ ! จิตเดิมแท้ถ้าโดยการพิสูจน์ของเราคือกลิ่นลมหายใจ.. กลิ่นลมหายใจสิ ! พอกลิ่นลมหายใจแล้ว ความรู้สึกอันนั้นแหละคือตัวจิต ! พอกลิ่นลมหายใจนี่คิดอะไรไม่ได้เลย... กลิ่นลมหายใจคิดอะไรไม่ได้เลย แต่ถ้าเราผ่อนลมหายใจบ๊ีบ นี่ความคิดมาทันทีเลย.. แต่ถ้ากลิ่นลมหายใจแล้วจิตไม่รับรู้ นี่แหละคือตัวจิต ! ฉะนั้นพอเราออกรู้.. เราก็ออกรู้โดยธรรมชาติของมัน นี่โดยธรรมชาติของมัน โดยสัญชาตญาณของมัน

ทีนี้โดยสัญชาตญาณของมันแต่ถ้าเราตั้งสติ เห็นไหม พอเราทำความสงบเข้ามาแล้ว นี่มันเปลี่ยนแปลง ! มันเปลี่ยนแปลงคือว่าสิ่งที่มันเป็นธรรมชาติของมัน ก็เหมือนอย่างเช่นน้ำเห็นไหม เขาสร้างเขื่อนขึ้นมาเพื่อบังคับน้ำ เพื่อใช้พลังของมัน ในการปั่นไฟฟ้าเพื่อพลังงาน เห็นไหม แล้วเวลาจะปล่อยน้ำให้ไปทำการเกษตรก็ควบคุมว่าระดับไหน.. ระดับไหน นี่พอเรามีสติปัญญาขึ้นมาแล้ว เราควบคุมจิตของเรา.. ความรู้สึกความนึกคิดนี่เราควบคุมได้หมด เราบริหารจัดการได้หมด นั่นแหละมันจะเป็นการวิปัสสนาขึ้นมา !

แต่ไอ้โน้ โน้นก็ไม่รู้... นี่ก็ไม่รู้... รู้แต่อารมณ์กระทบ แต่ไม่รู้อะไรเลย เห็นไหม ต้องตั้งสติ ! ต้องตั้งสติไว้ ! แล้วดูไป.. แล้วศึกษาไป.. นี่ถ้าทำอะไรไม่ได้ ถ้าเป็นอัปนาสมาธิหรือเป็นการทำความสงบ ต้องตั้งมันให้สงบมา.. ให้มันสงบเข้ามา ! พอใจมันสงบเข้ามาแล้วนี่มันออกรู้ ! ศึกษาไป.. ศึกษาไปอย่างนี้ มันจะพัฒนาของมันขึ้นไปเอง.. มันจะพัฒนาของมันขึ้น ! แล้วมันจะดีของมันขึ้น !

จิตผู้รู้ และจิตเดิมแท้.. เพราะเราทุกคน มันเหมือนกับผู้ใหญ่ที่เขามีความหมาย
อย่างหนึ่ง.. แต่เด็กฟังแล้วมีความเข้าใจความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง.. แล้วก็บอกว่า
เหมือนกัน ! เหมือนกัน ! นี่มันจะเคลมตลอดไป

ฉะนั้นเราบอกว่าให้พุทธโธเข้าไป ! ถ้าพุทธโธเข้าไป หรืออานาปานสติ หรือ
กำหนดอะไรก็แล้วแต่ เดี่ยวรู้เอง ! เดี่ยวรู้เอง ! แต่ถ้าจะถามให้รู้ไม่รู้ไม่ได้ ! ถามให้รู้ มันรู้
ไม่ได้ !

ถาม : ๑๒๔. เนื่องจากผมได้อ่านเว็บของหลวงพ่อก่อน มีเรื่องของคนถามคำถาม
เกี่ยวกับนิพพาน (เรื่องนิพพานเมื่อวันที่ ๓) และผมได้ฟังเทศนาของหลวงพ่อก่อนจากไฟล์นี้
แล้ว “เรื่องนิพพานชอบ” เทศน์เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ไฟล์นี้ผมได้ฟังของหลวงพ่อก่อน ผม
เข้าใจว่าฟังแล้วรู้สึกเหมือนฟังไม่จบ ผมอยากทราบว่า มีเนื้อหาใดๆ ต่อไปอีกหรือเปล่า

ผมได้ฟังธรรมจากหลวงพ่อก่อนหลายๆ ไฟล์ ขอกราบเรียนว่าหลวงพ่อก่อนทำให้ผม
เข้าใจอะไรๆ หลายอย่างมาก ซึ่งนับว่าเป็นพระคุณกับผมอย่างยิ่ง ขอเรียนให้ทราบ
โดยตรงว่า ผมเองได้ศึกษาธรรมะหลากหลายข้อมูล และเคยไปกราบท่าน (คือเขาเคยมา
กราบเราก่อนหนึ่ง) วันนั้นไม่ได้ถามหลวงพ่อก่อนมาก เพราะคุณหลวงพ่อก่อนจะมีธุระมาก

ผมมีความสับสนในเรื่องเกี่ยวกับข้อมูลของคุณ..... เช่นเดียวกันนั้นผมเองไม่
ทราบว่า จะถามอย่างไรดีเหมือนกันนะครับ ถ้าผมพิมพ์อะไรไม่ดีไป ก็กลัวจะไป
ประมาทพลาดปลั่งในพระรัตนตรัย ซึ่งผมสารภาพว่ากลัวบาปมากจริงๆ ครับ แต่ก็อยาก
หายสงสัย อยากหายข้องใจในเรื่องนั้นจริงๆ

หลวงพ่อก่อน : นี่เรื่องไฟล์นะ... เขาจะถามเรื่องนิพพานชอบ แล้วเขาก็ใส่ข้อมูลประวัติ
ของพระองค์หนึ่งเข้ามาเยอะแยะเลย ให้เราอ่าน แล้วให้เราพิจารณา เพราะวันนั้นเราพูด
ไปเรื่องนิพพานชอบ เขาถามมาว่านิพพานของเขานะมี ๑๒ ข้อ.. แล้วมีอยู่ข้อหนึ่ง
นิพพานมี ๑๒ ชั้น.. เขาว่ากันมาใช่ไหม วันนั้นเราถึงบอกว่า

“นิพพานไม่มีถึง ๑๒ ชั้น ๑๓ ชั้น.. นิพพานมีหนึ่งเดียว ! นิพพานคือนิพพาน !”

ฉะนั้นนิพพานคือนิพพาน เราอธิบายหมายถึงว่า ถ้ามันเป็นความจริง เห็นไหม
มันเป็นความจริง คนเห็นความจริง เขาเข้าถึงความจริงแล้ว เวลาอธิบายออกมาว่ามันก็

เป็นบุคคลาธิษฐาน.. เป็นตัวอย่าง.. เป็นแบบอย่าง.. เป็นเครื่องเปรียบเทียบ.. แล้วพอเราฟังเครื่องเปรียบเทียบนั้น เราก็เอาเครื่องเปรียบเทียบนั้นเป็นความจริง แล้วยกตัวอย่างซ้ำอีก เห็นไหม

คำว่ายกตัวอย่างซ้ำ... หลวงตาท่านไปคุยกับหลวงปู่แหวน เพราะหลวงตาเป็นลูกศิษย์หลวงปู่มั่น.. หลวงปู่มั่นเห็นไหม พระในสมัยหลวงปู่มั่นมีความมั่นใจว่าหลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์ แล้วหลวงปู่แหวนกับพวกครูบาอาจารย์ก็ศึกษามากับหลวงปู่มั่น แล้วทำไมหลวงปู่แหวนถึงทำเหรียญ “เราสู้! เราสู้!” อย่างที่ท่านว่านั่นไง หลวงตาท่านก็สงสัย เพราะว่าหลวงปู่มั่นท่านเป็นแบบอย่างที่ดี แล้วทำไมหลวงปู่แหวนท่านยังไปทำเหรียญ “เราสู้! เราสู้!” อยู่ หลวงตาก็พยายามไปคุยกับหลวงปู่แหวน เห็นไหม

นี่เรายกตัวอย่างนะ.. พอหลวงตาไปคุยกับหลวงปู่แหวน ไปคุยครั้งแรกบ๊ีบหลวงปู่แหวนตอบมาเลย... พอครั้งที่สองก็แย็บเข้าไปอีก ท่านบอก ๔๕ นาทีหลวงปู่แหวนตอบมาหมดเลย เห็นไหม เราจะบอกว่าถ้าหลวงปู่แหวนเป็นพระอรหันต์ แล้วถ้าหลวงตาไปคุย.. นี่มันก็เหมือนกับว่าเวลาคนเราจะไปคุยกับผู้รู้ใช่ไหม แล้วถ้าเราไม่รู้ เราจะมีความรู้ไปวัดภูมิของผู้รู้ได้ไหม.. ไม่ได้!

ภูมิของผู้รู้ คือหลวงปู่แหวนท่านพูดของท่านใช่ไหม แล้วหลวงตาท่านก็ไปถาม พอถามแล้วถามซอกแซกเข้าไปเลย.. ถามเข้าไปเลยให้ถึงจุดเป้าหมาย พอถึงจุดเป้าหมายแล้วหลวงปู่แหวนบอก “มหาค้านมา ! มหาค้านมา !” เห็นไหม ยังทำท่ายอีกนะบอกว่า “ถ้าไม่ใช่ขอให้ค้านมา ! ไม่ใช่ขอให้ค้านมา !” หลวงตาท่านบอกว่า “เกล้ากระผมไม่ค้านหรอกครับ ! เกล็ดกระผมขอ อยากเห็นอยากฟังธรรมอย่างนี้ !”

เราจะบอกว่า นี่ไงนิพพาน ! นิพพานไม่มีคำพูด ! แต่ผู้รู้กับผู้รู้ นี่เขารู้ถึงนิพพานด้วยกัน

เจ้าคุณธรรมเจดีย์ก็เป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่มั่นเหมือนกัน แล้วเจ้าคุณธรรมเจดีย์ท่านเป็นเจ้าคณะภาค ท่านเป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านบวชลูกศิษย์กรรมฐานมหาศาลเลย แล้วท่านก็เป็นผู้บวชหลวงปู่ขาวด้วย ฉะนั้นหลวงปู่ขาวนี่เป็นผู้ที่หลวงปู่มั่นยกย่อง... หลวงปู่มั่นท่านบอกกับพระประจำว่า “หมูกณะให้จำหลวงปู่ขาวไว้ นะ ! เราได้คุยกับหลวงปู่ขาว

แล้ว คือธรรมะได้ตรวจสอบกันแล้ว นี่ถ้าเราเสียไปแล้วให้ไปฟังหลวงปู่ขาวนะ” นี่หลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่าให้ฟังประจำ !

นี่เจ้าคุณจุมจุมธรรมเจดีย์ แล้วถ้าหลวงปู่ขาวท่านเป็นพระอรหันต์ เจ้าคุณจุมท่านเป็นเจ้าคณะภาค ท่านเป็นเปรียญ ๖ ประโยค ท่านเป็นเจ้าคุณธรรมเจดีย์ ท่านมีสมณศักดิ์ทางฝ่ายปกครอง ท่านเป็นชั้นธรรม ท่านมีทางการศึกษา ท่านเป็นเปรียญ ๖ ประโยค ท่านมีประสบการณ์ท่านเป็นอุปัชฌาย์แต่ท่านไม่ได้เป็นพระอรหันต์ไง หลวงตาท่านถึง

แต่นี้เพราะท่านเคารพบูชาท่านถึงได้นัดใจ งานเผาศพแม่ของอาจารย์สิงห์ทอง หรือไงนี่แหละที่ว่านิมนต์หลวงปู่ขาวมา แล้วเจ้าคุณธรรมเจดีย์ท่านเป็นเจ้าภาพด้วย เห็นไหม ท่านก็เอาหลวงปู่ขาวกับหลวงตาไปคุยกัน

นี่ไงนิพพาน ! เวลาคุยกันนี้คุยกันถึงที่สุดเลย หลวงปู่ขาวท่านก็พูดถึงขบวนการของท่าน ขบวนการคือวิธีการของท่าน คือกิจญาณ.. พูดถึงกิจญาณที่การกระทำของจิตถึงที่สุด พอถึงที่สุดเสร็จแล้วท่านก็ว่า “อ้าว... มหาก้านมา” หลวงตาท่านก็ไม่ค้านเลย ที่นี้ด้วยความเป็นสุภาพบุรุษใช่ไหม หลวงตาท่านก็เล่าประสบการณ์ของท่าน ในการกระทำของท่าน นี่คือวิธีการ

พอจบแล้วทั้ง ๒ คน หลวงตาท่านก็ว่าทำไมไม่เห็นนิพพานมี ๑๒ ชั้น ๑๓ ชั้นเลย ! เพราะนิพพานของหลวงตาท่านเป็นกันเต เพราะพรรษาท่านน้อยกว่าใช่ไหม.. นิพพานของหลวงปู่ขาว นิพพานของหลวงปู่แหวน นิพพานของหลวงปู่มั่น ต้องเพ็ดแพร้วกว่าใช่ไหม มี ๕๐ ชั้น มี ๑๐๐ ชั้น นิพพานครูบาอาจารย์มี ๑๐๐ ชั้น.. นิพพานเรามี ๒ ชั้น.. นิพพานนี่มาทีหลังเหลือชั้นเดียว.. มันไม่เห็นมันมีเลย !

นี่ไง เราถึงบอกว่าขบวนการการปฏิบัติของครูบาอาจารย์เรา เห็นไหม พอถึงที่สุดแล้วนิพพานก็คือนิพพานไง ! แต่ถ้านิพพานเป็นนิยาม นิพพาน ๑๒ ชั้น.. นิพพาน ๕ ชั้น.. นิพพาน ๘ ชั้น สุขาวดีนั่น.. อย่างนั้นคือนิพพานนิยามไง ! นิพพานแบบนิยามกันเอาเอง !

ถ้านิพพานแบบนิยามกันเอาเองนี่นิยามไว้เพื่ออะไร.. นิยามไว้เพื่อสอนใจ เดียว นิพพานจะสอนลูกศิษย์ไม่ได้ใช่ไหม กูก็เขียนนิพพานไปว่า “นี่เสี้ยนนะ.. นี่มีเล็บเสี้ยนนะ

.. นี่เขี้ยวเดือนนะ” ก็นิพพานไป ! นิพพาน ๑๒ ชั้น ! นิพพานนิยามของเขา ! แล้วจะให้เรา
วิจารณ์ทำไมล่ะ...

เราไม่วิจารณ์ แล้วเราก็จะไม่พูดมาก เพราะเมื่อก่อน สิ่งในวันนั้นตอบไปเพราะว่า
เราสงสัยเพราะคำถาม.. เวลาเราจะตอบอะไรนี่อยู่ที่คำถาม แล้วคนถามนี่เขาถามว่า...
เขาปฏิบัติอยู่.. แล้วมีคนเขาบอกว่ามีพระองค์หนึ่ง บอกว่าเขาเป็นพระอรหันต์.. นิพพาน
ของเขาเป็นอย่างนั้น.. เขาไปเห็นนิพพานมาแล้วไง

เขาถามมาว่าเขาสงสัย.. เพราะถ้าเขาสงสัยแล้ว นี่มันจะไปบิดเบือนในการปฏิบัติ
ของเขา เขาสงสัย เขากลับผิดพลาด เขากลับการตั้งขบวนการของเขาว่ามันจะไขว้เขว เรา
เห็นประโยชน์ของการไขว้เขว เราถึงได้พูดออกไปไง แล้วเราก็พูดแล้วใช้ไหมว่าถ้าพูด
ออกไปนี่ยุ่งแน่ๆ เลย ! แล้วมันก็ยุ่งมาแล้วเห็นไหม ยุ่งแน่ๆ เลย..

แต่วันที่พูดออกไปนี่เพราะเขาถามมาอย่างนี้ เขาบอกว่าเขากำลังปฏิบัติอยู่.. กำลัง
ตั้งใจอยู่.. แล้วเพื่อนๆ ก็บอกว่า “นี่องค์นี่ก็นิพพาน ๑๒ ชั้น.. นิพพาน ๑๒ ชั้น.. ข้อหนึ่งมี
๑๒ ชั้นอีกต่างหาก.. เขาไปเห็นมาแล้วนะ มีคนนั่นยืนยัน คนนี้ยืนยัน.. อู้อู้อู้อ.. พระองค์นั่น
ก็ยืนยัน.. พระองค์นี่ก็ยืนยัน” เขาถึงบอกว่ามันทำให้เขาไขว้เขว

ฉะนั้นเขาถึงถามมา ให้เราบอกว่ามันเป็นอย่างนั้นจริงไหม.. เราก็พูดไปทำนองนี้
แหละ ! ทำนองว่านิพพานของครูบาอาจารย์เรานี้ นิพพานก็คือนิพพาน ! ถึงที่สุดแล้วมัน
ไม่มีสูงไม่มีต่ำหรอก ! มันไม่มีแบ่งแยกหรือกว่านิพพานของใคร ! สามเณรน้อยอายุ ๘
ขวบเป็นพระอรหันต์ก็เท่ากัน.. สามเณรกับพระ นิพพานก็เหมือนกัน เท่ากัน ไม่มีอะไร
สูงต่ำกว่ากันเลย

แล้วนิพพานของใคร ยังมีสุขवादอยู่นั่นนะ.. นิพพานของสังคมทั่วไปเป็นอย่างนี้
นะ.. นิพพานของฉันทัน นู้นอยู่บนยอดเขาสูงกว่าอีกนะ.. ในมหายานเขาว่าอย่างนั้นไง
“นิพพานอยู่สุขवाद อยู่ภาคตะวันตกที่สูงส่งกว่านิพพานธรรมดา” นี่เราก็ไปเชื่อกัน แล้ว
มันมีฝ่ายมหายานมาหาหลวงตา เห็นไหม บอกว่าพระอรหันต์ก็กลับมาเกิดได้.. พระ
อรหันต์ไม่ยอมตายก็ได้.. นิพพานของมหายานเขามันเป็นอาจริยวาท ! ตามความเข้าใจ
ของเรา อาจริยวาทคือความเห็นของอาจารย์ไง

แต่นิพพานของเถรวาทเรา.. นิพพานนี่คือนิพพานเกี่ยวข้องกับพระไตรปิฎกไง ! นิพพานมันเกี่ยวเนื่องกับนิพพานของพระพุทธเจ้าไง ! มันไม่มีอะไรสูงส่งไปกว่านี้ เพราะถ้าพระพุทธเจ้าอธิบายได้ พระพุทธเจ้าจะอธิบายไว้หมดแล้วไง พระพุทธเจ้าถึงเปรียบเทียบนิพพานว่า “แม่น้ำทุกสายไหลลงสู่ทะเลมหาสมุทร”

แล้วนิพพานของหลวงตาก็เหมือนกัน ! หลวงตาทักประจำ “นิพพานคือแม่น้ำทุกสาย แล้วไหลลงไปสู่มหาสมุทรแล้วมันต้องไม่มีชื่อไม่มีนาม.. มันเสมอภาคกัน !”

แต่อย่างพวกเรา เห็นไหม นี่ของเราก็แม่น้ำแม่กลองไง เพราะเราอยู่ราชบุรีไง พวกนั้นก็แม่น้ำเจ้าพระยาไง อ้าว.. พอลงทะเลไปแล้วเป็นแม่น้ำอะไรล่ะ.. ทีนี้คนที่แม่น้ำเจ้าพระยาใช่ไหม เราจะยกตัวอย่างเช่นแม่น้ำเจ้าพระยา ถ้าจากแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นไป มันก็ขึ้นไปสู่แม่น้ำปิง แต่ถ้าแม่น้ำแม่กลองขึ้นไปสู่ต้นน้ำ มันก็ขึ้นไปสู่ศรีสวัสดิ์ ไปสู่เมืองกาญจน์นี่

นี่เราจะบอกว่า “การเข้าสู่จิตของตัวเอง !” การเข้าสู่จิตนิสัย.. การเข้าสู่การประพฤติปฏิบัติของตัวเอง.. เราเอาตรงนี้เป็นสิ่งที่สำคัญสิ ! ถ้าถึงที่สุดแล้ว นี่จิตนิสัยจากต้นน้ำมากกลางน้ำ ปลายน้ำ เห็นไหม แล้วถ้าลงสู่ทะเลมหาสมุทรมันก็อันเดียวกัน ! มันจะมีสูงมีต่ำ พอลงสู่ทะเลแล้ว ทะเลใครสูงกว่าทะเลใครล่ะ.. อ้าว ทะเลใครมันแตกต่างกันตรงไหนล่ะ...

นี่ไง ! อันนี้เราพูดหลบๆ นะนี่ เพราะไม่อยากเข้าไปชน ถ้าไปชนแล้วเดี๋ยวจะถามมาอีกไง พอลถามมาอีก แล้วมันก็อย่างที่ว่านี่ไง พวกเราอยากจะทำให้เราชาวพุทธสามานสามัคคี แต่ที่ว่าอยากทำให้สามานสามัคคีแล้วทำไมเราปากจัดขนาดนี้ ! นี่เขาวานะ..

คำว่าปากจัดนี้เราไม่ได้พูดถึงชาวพุทธ เราพูดถึงพวกเดียรถีย์ พูดถึงมิชฌาติกุฐิ.. แต่ถ้าเป็นสัมมาทิฐิ นั่นละชาวพุทธ.. ถ้าเป็นชาวพุทธแล้วนี่ถ้าเข้าสัมมาทิฐิ คือเราจะพูดถึงความถูกต้องใจ สิ่งที่ผิดแล้วเราจะแก้ไขให้มันถูก แต่สิ่งที่ถูกต้องแล้ว หรือความผิดพลาดด้วยความไม่เข้าใจ..

ความผิดพลาดของคนมันมีนะ ผิดพลาดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผิดพลาดโดยกิเลส หลอก นี่ถ้าอย่างนี้ชาวพุทธน่าสงสารมาก ครูบาอาจารย์ของเรานี้ที่ท่านอยู่เป็นครูบา

อาจารย์เราก็อีกะใจตรงนี้ไง.. แก่ใจจิต ! หลวงปู่มั่นท่านว่า “แก่จิตนี้ยากนะ ! หมู่คณะให้ภาวนามา ผู้เฒ่าจะแก่วะ ! ผู้เฒ่าตายแล้วไม่มีใครแก่นะ” เพราะไม่มีใครเห็นขบวนการของมัน ไม่มีใครเคยปราบมันได้ จะไปรู้วิธีการแก้ไขได้อย่างไร

ฉะนั้นครูบาอาจารย์ของเราที่ท่านอยู่ก็เพื่อแก้ไขตรงนี้ ถ้าเขาผิดพลาดด้วยความไม่เข้าใจ.. ผิดพลาดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์.. ผิดพลาดด้วยกิเลสมันปิดหูปิดตา.. นี่เราต้องแก้ไข ! แต่ถ้ามั่นใจ.. รู้ว่าผิดแล้วพยายามตะแบงว่าจะเอาความผิดนั้นมาเป็นความถูกต้อง.. อย่างนี้แหละเราปากจืด !

ที่ว่าปากจืดๆ คือปากจืดตรงนี้ไง ปากจืดตรงที่มันเป็นมัจฉาทิฎฐิ ! มันเป็นความเห็นผิด ! มันเป็นสิ่งที่ชักจูงกันไปในทางที่ผิด ! แล้วมันยังพยายามตะแบงกันไปว่าสิ่งนั้นเป็นที่อาศัยของชาวพุทธ.. นี่แหละรับประกันได้ว่าเราปากจืด !

เราจะปากจืดกับตรงนี้แหละแต่ตรงอื่นไม่เอา.. ๑. ไม่เอา และ ๒. ไม่อยากให้กระเทือนกันมาก นี่หลบนะไม่ชน หลบ.. หลบเฉยๆ จบ !

ถาม : ๑๒๕. ผมสงสัยการกราบไหว้บูชาพระพุทธรูปตามวัดต่างๆ ที่ดังๆ ครับ ผมมีเรื่องสงสัยที่ค้างคาใจ เวลาผมไปไหว้พระที่วัดต่างๆ เช่นหลวงพ่อโสธร... หลวงพ่อวัดไร่ขิง.. ผมเกิดความคิดว่า “ผมกำลังกราบบูชาพระพุทธเจ้า หรือกราบไหว้หลวงพ่อดังๆ” เพราะเวลาคนในวัดนั้นๆ ก็มักจะได้ยินว่า “วันนี้ฉันไปไหว้หลวงพ่อดังๆ” ตกกลางผมไปกราบไหว้บูชาพระพุทธเจ้าหรือหลวงพ่อดังๆ ครับ

หลวงพ่อ : ถ้าพูดถึงนะ ถ้าอย่างที่คุณนี่เช่นหลวงพ่อโสธร.. หลวงพ่อไร่ขิง.. นี่เราบอกว่ากราบพระพุทธเจ้า ! เพราะหลวงพ่อโสธรกับหลวงพ่อไร่ขิง นี่เป็นพระพุทธรูป แต่ถ้าไปกราบรูปสมมุติ เห็นไหม อย่างเช่นรูปปั้นหลวงพ่อดังๆ ใดนะ เออ... เพราะสิ่งนี้เป็นสิ่งสมมุติไง

คำว่าหลวงพ่อโสธร นี่เขาตั้งชื่อให้ใหม่ แต่รูปที่เป็นหลวงพ่อโสธรนี่มันรูปใคร หลวงพ่อดังๆ ไร่ขิง.. วัดไร่ขิงเป็นสมมุติใหม่ ชื่อวัดไร่ขิงนี่ใครตั้งขึ้นมา แต่ตัวหลวง

พ่อวัดไร่จิง รูปนั้นเป็นรูปอะไร เป็นรูปพระพุทธรูปเจ้าไหม... รูปพระพุทธรูปไหม เราก็กราบพระพุทธรูปเจ้าไ้

เราไปวัดพระแก้ว นี่เรากราบพระแก้วหรือเรากราบพระพุทธรูปเจ้า อ้าว... เขาเรียกวัดพระแก้ว เขาเรียกพระแก้วไข่มุกคือชื่อพระองค์นั้น ชื่อรูปองค์นั้น แต่นั่นคือพระพุทธรูปไ้ เพราะเราอยากตั้งชื่อกัน คุณเวลาหล่อพระแล้วยังให้ตั้งชื่อเลย ตั้งชื่อเสร็จแล้วไม่ธรรมดานะ ให้เบิกเนตรอีกด้วย...ไม่ต้องเบิก ! เป็นรูปพระพุทธรูปเจ้าอยู่แล้ว

ฉะนั้นหลวงพ่อ โสธร หลวงพ่อวัดไร่จิง หรือหลวงพ่อต่างๆ ก็คือรูปสมมุติ.. คือตัวแทนพระพุทธรูปเจ้า ! แต่เขาตั้งชื่อไว้อย่างนั้นเพื่อให้สื่อสารกันได้ อย่างเช่นที่เวลาหลวงตาบอกรใจว่าเปิดไ้มันยังมีชื่อเลย อย่างพระเห็นไหม พระ ก. พระ ข. พระ ค. พระ ง. ไ้มันก็ชื่อ

เวลาบอกว่าถ้าจิตสงบแล้ว ไ้ไม่ใช่สัตว์.. ไ้ไม่ใช่บุคคล.. ไ้ไม่ใช่เรา.. ไ้ไม่ใช่เขา.. เห็นไหม มันเป็นจิตที่สากล มันเป็นความรู้สึก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรูปเจ้าก็เหมือนกัน

ฉะนั้นไ้ว่าจะไปกราบใคร ไ้จะกราบวัด หรือจะกราบหลวงพ่อก็คงนั้น หรือกราบพระพุทธรูปเจ้า... ก็กราบพระพุทธรูปเจ้า ! เว้นไ้แต่ เห็นไหม รูปเคารพมันก็สมมุติทั้งนั้นแหละ เพราะอะไร เพราะเวลาหลวงตาท่านพูดอย่างนี้ละ เวลาท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นไปแล้ว พอจิตมันถึงที่สุด เห็นไหม

“พุทธรูป.. ธรรม.. สงฆ์.. รวมอยู่หนึ่งเดียว”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธรูปเจ้าตรีสรูธรรม... พระอัญญาโกณฑัญญะก็ตรีสรูธรรมเห็นไหม ตัวธรรมอันนั้นแหละ ตัวธรรมมันเสมอภาค ! เมื่อจิตมันเสมอภาคแล้วนะ พุทธ ธรรม สงฆ์ มันเท่ากันไ้

ฉะนั้นถ้าเรากราบถึงพระ ! แต่ไ้เรากราบไม่ถึงพระเองไ้ เราไปกราบที่ชื่อ ชื่อหลวงพ่อ โสธร ชื่อหลวงพ่อวัดไร่จิง เราไปกราบที่ชื่อไ้ ไ้ทำไมเราไม่กราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าเรากราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ก็จบ

แล้วทำไมคนที่วัดเขาพูดกันอย่างนั้นล่ะ ! ก็คนที่วัดเขาอยู่วัดนั้น เขาเอาไว้สื่อสารกันไง อย่างเช่นถนนเพชรเกษม.. ถนนพหลโยธิน.. แล้วถนนสายไหนเขาก็ตั้งชื่อซะใหม่ .. แล้วถนนสายไหนล่ะ.. เขาตั้งชื่อไว้ให้เราคุยกันได้ไง ให้เราสื่อความหมายกันได้

นี่ก็เหมือนกัน เอ้า.. ไปกราบหลวงพ่อโศธรรมา ก็คือไปฉะเชิงเทรามา... เอ้า.. ไปกราบหลวงพ่อวัดไร่จิง ก็คือไปนครปฐมมา เอ้า.. มันก็สมมุติให้เข้าใจกันซะใหม่ ถ้าไม่เข้าใจกัน นี่มันเป็นสมมุติบัญญัติ ! ทีนี้เวลาพอคนปฏิบัติไปแล้วก็ว่า “ไม่มีสมมุติ ! ไม่มีอะไรเลย !”

ถ้าไม่มีสมมุติ แล้วมันเกิดมาจากพ่อแม่มาจากไหนล่ะ ไม่มีสมมุติ... มีวีย์ ! มีสมมุติ... แต่สมมุตินี้ พอจิตมันพ้นจากสมมุติแล้วมันก็เหนือทุกอย่าง มันก็ทุกอย่างไว้ตามความเป็นจริง แต่เราก็สื่อกันได้ เห็นไหม นี่พูดถึงการกราบพระนะ !

ข้อ ๑๒๖. อันนี้สิ..

ถาม : ๑๒๖. เรื่อง “จิตดวงหนึ่งเกิดขึ้น.. จิตดวงหนึ่งดับไป” เรียนถามพระอาจารย์ เมื่อจิตเกิดดับ ดังที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎกดังนี้..

จากอัสสุตวตาสูต “คูกรภิกษุทั้งหลาย ปุถุชนผู้มีได้สดับ จะพึงเข้าไปยึดถือเอาร่างกายอันเป็นที่ประชุมแห่งมหาภูตรูป ๔ ด้วยความเป็นตน ยังชอบกว่า แต่จะเข้าไปยึดถือเอาจิต โดยความเป็นตนหาชอบไม่.. ข้อนั้นเพราะเหตุใด เพราะร่างกายอันนี้เป็นที่ประชุมของมหาภูตรูป ๔ นี้” (เขาจะเอาจากพระไตรปิฎกมาหักคอใจ)

“เมื่อดำรงอยู่ ๑ ปีบ้าง ๒ ปีบ้าง ๓ ปีบ้าง ๔ ปีบ้าง ๕ ปีบ้าง ๑๐ ปีบ้าง ๒๐ ปีบ้าง ๓๐ ปีบ้าง ๔๐ ปีบ้าง ๕๐ ปีบ้าง ๑๐๐ ปีบ้าง ยิ่งกว่า ๑๐๐ ปีบ้าง ย่อมปรากฏ.. แต่ว่าตถาคตเรียกร่างกายอันเป็นที่ประชุมของมหาภูตทั้ง ๔ นี้ว่า จิตบ้าง.. มโนบ้าง.. วิญญาณบ้าง.. เป็นต้นนั้น ดวงหนึ่งเกิดขึ้น ดวงหนึ่งดับไป ในกลางคืนและกลางวัน”

“คูกรภิกษุทั้งหลาย วานรเมื่อเที่ยวไปในป่าใหญ่จับกิ่งไม้ ปล่อยกิ่งนั้น ยึดเอากิ่งอื่น ปล่อยกิ่งที่ยึดเดิม เหนี่ยวกิ่งใหม่ต่อไป แม้นั้นใด ร่างกายอันเป็นที่ประชุมแห่ง

มหาภูตรูปทั้ง ๔ นี้ ตถาคตเรียกว่าจิตบ้าง.. มโนบ้าง.. วิญญาณบ้าง.. จิตเป็นต้นนั้น ดวงหนึ่งเกิดขึ้น ดวงหนึ่งดับไป ในกลางคืนและกลางวัน ก็ฉันนั้นแลฯ”

มีการถกเถียงในเว็บไซค์เรื่องจิตเกิดดับ.. มีหลายคนสงสัยตรงนี้ว่า ถ้าจิตมีดวงเดียวไม่เกิดดับ แต่ทำไมพระไตรปิฎกถึงระบุไว้ว่า “จิตดวงหนึ่งเกิด.. จิตดวงหนึ่งดับ.. ในกลางคืนและกลางวัน”

ขอเรียนถามหลวงพ่อดีโปรดเมตตาให้ความกระจ่างแก่ลูกด้วยเทอญ

หลวงพ่อ : แม้แต่ข้าวจะ ข้าวนี้ข้าวดิบก็อย่างหนึ่ง.. ข้าวสุกก็อย่างหนึ่ง.. ฉะนั้นเวลาข้าวสุกเห็นไหม ในพระไตรปิฎก พระอนุรุทธะกับพี่น้องเ็นลูกกษัตริย์ เศรษฐีมาก.. แล้วเวลาโตขึ้นมาเด็กมันเถียงกันเ็น เวลากินข้าวนี้ว่า “ข้าวนี้มาจากไหน” อีกคนหนึ่งบอกว่า “ข้าวมาจากในจาน” อีกคนหนึ่งมันเห็นคตมาจากในหม้อก็ว่า “ข้าวมาจากในหม้อ” นี้เ็นข้าวมาจากไหน.. มันไม่รู้ว่ข้าวมาจากไหน

ทีนี้กรณีที่ว่าจิตเกิดดับนี้เ็น มันเ็นคำสอนที่ว่ภูตรูป ๔ เห็นไหม ทีว่จิตดวงหนึ่งเกาะอารมณ์ จิตนี้เ็นพลังงาน จิตเ็นความรู้สึก แล้วความคิดละ ความคิดต้องอาศัยความรู้สึกเ็นไหม.. ความคิดต้องอาศัยความรู้สึกเห็นไหม

หลวงตาท่านถึงบอกว่าลึงนี้มันเกาะไม้เ็น.. ลึงเกาะไม้เ็นคือว่ลึงนี้มันกระโดดเกาะกิ่ง เห็นไหม ทีเขาบอกว่าลึงมันโเ็นไปจับกิ่งนั้นกิ่งนี้ หลวงตาก็บอกว่า “จิตนี้มันเกาะอารมณ์” ถ้าจิตมันเกาะอารมณ์ไว้ผิดมันก็ตกสู่พื้นเ็น มันจะเจ็บมาก

ฉะนั้นไอ้ที่บอกว่าจิตเกิดดับ.. จิตเกิดดับ นี้อารมณ์ความคิดเ็น ความคิดเราเกิดวันละกี่หน แล้วจิตนี้มันก็โเ็นเกาะ.. โเ็นเกาะ เห็นไหม นี้มันเกิดดับ.. เกิดดับ.. เกิดดับ นี้เปรียบเทียบว่ลึงมันโเ็นเกาะกิ่งไม้

แต่เวลาตัวจิต ดูเวลาเรานั่งเฉยๆ สิ ความคิดมันเกิดมาจากไหนละ.. นี้มันเกิดมาจากไหน แล้วมันมีที่ดวงละ.. ไอ้คำว่จิตก็ดวงๆ มันเ็นอกิธรรม เราบอกว่าอกิธรรมมันเ็นวิทยาศาสตร์ทางจิต.. วิทยาศาสตร์ทางจิตนะ คูสิทางการแพทย์ เห็นไหม เวลาเขาพิสูจน์กันทางเชื้อโรค เขาใช้กล้องจุลทรรศน์ เวลาเขาเพาะเชื้อเพื่อจะดูว่เชื้อนี้คือเชื้ออะไร คนนี้มีเชื้อโรคอะไร

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตที่ว่าเวลามันมีความคิดไปต่างๆ นี่เรารู้อะไร ! เรารู้อะไร ! นี่เพียงแต่ว่า คำว่าวิทยาศาสตร์ทางจิต เห็นใหม่ วิทยาศาสตร์ทางจิตคือการเพาะเชื้อ คือการเข้าใจทางการแพทย์ไง ทางการแพทย์เขาจะอธิบายได้เลยว่าเชื้อโรคมันมาจากไหน.. แล้วเพาะเชื้ออย่างไร.. แล้วขบวนการของมันจะสิ้นสุดตรงไหน..

นี่พูดถึงขบวนการทางเชื้อโรคนะ ! ที่นี้ขบวนการของจิตล่ะ.. ขบวนการของจิตที่ว่าเวลาจิตมันคิดไง นี่โทสจริตโมหจริตมันคิดออกไป แล้วคิดออกไปแล้วนี่มันคิดแบบปุณฺชน เห็นใหม่ พอคิดแบบปุณฺชน แล้วคนที่ปฏิบัติมันจะเห็นเรื่องอย่างนี้ชัดเจน ! ชัดเจนเพราะว่าเวลาปุณฺชน คนหนา... คนหนามันกำปั้นทุบดินนะ ทุกคนนี่ความคิดคือความคิดเราใช้ใหม่ ความสุขความทุกข์เป็นของเราใช้ใหม่ ทุกอย่างเป็นของเราทั้งนั้นแหละ เรายึดมั่น โอคโอยเลย ใครมาทำให้เจ็บปวด อู้ฮู.. คร่ำครวญไม่มีวันสิ้นสุดเลย

พระโสคาบัน เห็นใหม่ คุณางวิสาขาสี นางวิสาขานี้หลานตาย แล้วหลานคนนี้เป็นมือขวา เพราะฝากงานทั้งหมดไว้ให้หลานคนนี้ แล้วพอหลานคนนี้ตายลง มือขวานี้ขาดไป ไอ้โฮ.. คร่ำครวญร้องไห้กับพระพุทธเจ้าเลย พระพุทธเจ้าบอกว่า

“วิสาขาท่าไม่ร้องไห้.. ร้องไห้ทำไม”

“ร้องไห้เพราะหลานตาย”

นี่พระพุทธเจ้าทันกันก็บอกว่า“ถ้า ! ถ้าประชาชนในราชคฤห์นี้เป็นหลาน แล้วคนมันตายทุกวันๆ แล้วเราไม่ร้องไห้ทุกวันหรือ” ได้สติเลย เห็นใหม่

นี่เราจะเปรียบเทียบว่าเวลาที่ถ้าเป็นกำปั้นทุบดิน คือปุณฺชน เวลามันยึดนี้มันยึดหมด พระโสคาบันนี่พอเตือนแล้วรู้เลยนะ พอเตือนนี้รู้แล้ว แล้วพระสัทธาาคาละ.. พระอนาคาละ.. พระอรหันต์ละ.. แล้วพระอรหันต์นะ ถ้ามันขยับนี้จิตมันรู้ทั้งหมดแล้ว แล้วจิตมันมีที่ดวงละ.. แล้วจิตมันที่ที่ดวง

แต่เวลาจิตมันออกมาแล้วคำว่าวิทยาศาสตร์ทางจิต ทางอภิธรรมว่า ๑๐๘ ดวง ๑๐๘ ดวง แล้วเวลาจิตมันลงภวังค์ คูหาภวังค์ นี้ภวังค์ลึกลับ ภวังค์ตื่น.. แล้วจิตมันจะขึ้นสู่อารมณ์ มันจะขึ้นสู่ความรู้สึก มันจะขึ้น ! อู้ฮู... มันเหมือนกับปฏิเสธสมุปบาทเลย อวิชา

ปัจจัยา สังขารา สังขารา ปัจจัยา วิญญาณัง เห็นใหม่ มันเป็นปัจจัยาการ แต่เวลามันเกิด
 พับ ! พับ ! พับ ! ไม่มีทางได้เห็นหรอก

นี่ก็เหมือนกันคำว่าจิตก็ดวง ๆ... คำว่าจิตก็ดวงมันเป็นปัญญาของพระพุทธเจ้า !
 พระพุทธเจ้าเห็นอาการของจิต ขบวนการของมันเป็นอย่างนั้น วิทยาศาสตร์ทางจิตเง..
 วิทยาศาสตร์ทางจิต คือพระพุทธเจ้าพิจารณาแล้ว วินิจฉัยแล้วเป็นอย่างนั้น ถ้าจิตก็ดวงๆ
 มันก็เหมือนกับกิริยาของพระพุทธเจ้าเง พระอรหันต์ต้องไม่ขยับอะไรเลย มีพระพุทธเจ้า
 พระองค์เดียวที่ละนิสสัยได้ พระสารีบุตร นี่ยังกระโดดข้ามคลอง กระโดดเป็นลิงเลย..
 พระสารีบุตรยังกระโดดเป็นลิงเลย ! แล้วพระอรหันต์ต้องกิริยานุ่มนวลเหมือนพุทธวิสัย
 หรือ

ฉะนั้นในตำราที่เขียนว่าพระอรหันต์นะ อู้สู.. พระนะ การหัวเราะนี้ ใน
 พระไตรปิฎกว่า “การหัวเราะของพระคือการร้องไห้” ถ้าการหัวเราะคือการแสดงอาการ
 อ้าปากอย่างนี้ มันเสียมารยาท ถ้าพระองค์ไหนหัวเราะโดยปล่อยกิริยานะ ท่านบอกว่าถ้า
 เปรียบเทียบเหมือนกับทางคฤหัสถ์ร้องไห้.. คนร้องไห้เนี่ยมันเสียใจ เห็นใหม่ มันก็ปล่อย
 โส.. โสเลย ถ้าพระหัวเราะนี้เขาเปรียบเหมือนพระร้องไห้ ร้องไห้คือว่ามันแสดงกิริยาที่
 ไม่น่าดู

ฉะนั้นกิริยาไม่น่าดู แล้วเวลาพระเรา นี่สิ่งที่แสดงออก.. สิ่งที่เขาเขียนมา ที่ว่าพระ
 อรหันต์ต้องอู้สู.. เหมือนพระพุทธรูปเลยขยับไม่ได้เลย นั่นคือพระพุทธเจ้า !

ฉะนั้นเวลาที่พระพุทธเจ้าเขียนพระไตรปิฎก นี่พระพุทธเจ้าพูดถึงอาการของพระ
 อรหันต์เง พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์หรือเปล่า.. พระอรหันต์ที่ในสมัยพระพุทธกาล
 ที่ว่าดีปติเน่า ที่ว่าไอ้ถ้อย.. ไอ้ถ้อยนะ.. นี่พระอรหันต์นะ ! หลุดปากว่า ไอ้ถ้อย ! ไอ้ถ้อย !
 ไอ้ถ้อยทุกคำเลย นั่นก็พระอรหันต์นะ

ฉะนั้นถ้าบอกว่าพระอรหันต์นะ เวลาพระพุทธเจ้าเขียนบอกถึงกิริยาของพระ
 อรหันต์ นี่เพราะว่าพระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์... พระสารีบุตร และพระที่บอกว่าไอ้
 ถ้อยๆ นั่นก็เป็นพระอรหันต์ ฉะนั้นคำว่าพระอรหันต์ นี่พระพุทธเจ้าเขียนว่าพระอรหันต์
 ต้องมีกิริยาอย่างนี้ ! ถ้ามีกิริยาอย่างนี้ปั๊บ พระพุทธเจ้าต้องเขียนถึงพระพุทธเจ้าด้วย ! แล้ว
 ถ้าเขียนถึงพระพุทธเจ้าด้วย... ถ้าทางวิชาการนะ ทุกคนก็ต้องเอาคะแนนสูงสุดเลย ใคร

จะเขียนแบบว่าตอบแล้วให้คะแนนศูนย์.. ให้คะแนนคนอื่น ฉันไม่เอาคะแนน จะเอาศูนย์ .. ไม่มีหรอก !

ใครๆ ก็ต้องเขียนว่าเอาคะแนนเต็มร้อยๆ ถ้าคะแนนเต็มร้อยนั้นก็คือพระพุทธเจ้า ! ถ้าเต็มร้อยนั้นก็พระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า นี่ใจกิริยาของพระอรหันต์ต้องเป็นอย่างนี้.. อย่างนี้.. อย่างนี้ ! แล้วเราก็เที่ยวหาพระอรหันต์กันไง เอาเกลือไปส่องนะ มึงไม่เจอหรอก ! ซาตินี้ก็ไม่เจอพระอรหันต์... ไม่มีหรอก

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่ดวงๆ นี่มันก็อันเดียวกัน.. จิตที่ดวงๆ เพราะอะไร เพราะว่าพระพุทธเจ้าเห็นอาการอย่างนี้ ! แล้วผู้ที่พิจารณาจิตเห็นอาการอย่างนี้ จะเห็นขั้น... เห็นขั้นที่ว่าก็ดวงๆ นะ เพราะอะไรรู้ไหม เพราะว่าจิตมีดวงเดียว !! อาการของมันที่แสดงออก.. มันถึงมีเกิดดับ.. เกิดดับ

ถ้าจิตมี ๑๐๘ ดวง ถ้าจิตดวงหนึ่งดับ.. จิตดวงหนึ่งดับนี่มึงตายแล้ว มันดับไปมึงก็ตายแล้ว แล้วมึงเกิดใหม่ซะใหม่.. จิตดวงหนึ่งดับไป แล้วจิตดวงหนึ่งเกิด ถ้าอย่างนั้นซาตินี้วันหนึ่งมึงตายก็ล้านหน มึงเอาจิตมึงไปฝังศพไว้ที่ไหน มึงเอาที่ฝังศพมึงให้กูดูหน่อยซิ ... มันไม่เห็นมีอันไหนมันดับ ไม่เห็นมีอันไหนมันตายเลย มันเป็นอาการของใจ.. จิตมีหนึ่งเดียว !

จิตมีหนึ่งเดียว จะมาเกิดดับ.. เกิดดับอะไรอีกล่ะ แล้วมาอ้างพระไตรปิฎก นี่ ๒ ปี ๓ ปี ๕ ปีบ้าง จิตดวงหนึ่งเกิด จิตดวงหนึ่งดับไป.. อันนี้ละเวลาพระพุทธเจ้าสอน ก็เหมือนกับใครเป็นครูนะ เวลาสอนเด็กนักเรียนเด็กอนุบาล ก.ไก่ ก็เขียนไม่เป็นนะ เขาเอารูปไก่มาก่อน เห็นไหม เอาไอ้โด้งมาก่อนเลย แล้วก็ว่า “นี่ไอ้โด้งนะ ! ก.ไก่ ก.ไก่.. นี่ไอ้โด้งนะ ! ก.ไก่ ก.ไก่”

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่ดวงๆ นี่พระพุทธเจ้าก็บอก “นี่ใจจิตที่ดวงๆ นะ” แต่พอมีภavanaไป เคี้ยวมันจะเข้าไปอยู่ในใจมึงนั่นแหละ... เด็กก็เหมือนกับคนไม่เป็นซะใหม่ เขียน ก.ไก่ ไม่เป็นใจ เขาก็เอารูปไก่มาให้ดูก่อนซะใหม่ แล้วก็เขียนว่านี่ก.ไก่ ! ก.ไก่ ! ก.ไก่ ! เฮ้อ.. นี่ ข.ไข่ ! ข.ไข่ ! แล้วเขียนให้เป็น

นี่ก็เหมือนกัน พระพุทธเจ้าบอกว่า “จิตดวงนี้นะ.. จิตดวงนี้นะ” มันเป็นบุคลาธิษฐานไง มันเป็นการบอกให้คนรู้ เพราะมึงไม่รู้ตัวมึงเอง ! มึงไม่รู้อารมณ์ความรู้สึกมึงเอง ! อารมณ์ความคิดมึงมันเกิดดับ มึงไม่รู้ ! พอมึงไม่รู้ พระพุทธเจ้าก็บอกไง แล้ววิทยาศาสตร์ขบวนการมันเป็นอย่างนี้ไซ้ใหม่ แต่พวกเราไม่รู้ความจริงไซ้ใหม่ ท่านก็เอาบุคลาธิษฐาน เอาอาการของมันบอกว่าเป็นอย่างนี้ๆ นี่คือขบวนการของจิต !

แล้ว ก.โกมันเป็นจิตมึงหรือเปล่าละ.. เวลาจิตมันเกิดแล้วมันดับ มึงตายหรือเปล่าละ.. กูก็ไม่เห็นมีใครตายสักคนหนึ่งนะ แต่เวลาจิตมันสงบนะ.. จิตหนึ่งนะ.. พอจิตหนึ่งขึ้นมา แล้วมันออกวิปัสสนา มันจะรู้ของมัน

เพราะอะไร เพราะวันนี้เขาอ้างพระไตรปิฎกมาเลยไง พอบอกว่าพระไตรปิฎกนะ พระนี่มันสู้พระไตรปิฎกไม่ได้แน่ๆ เขาคงคิดว่าพระนี่ต้องสู้พระไตรปิฎกไม่ได้ เพราะพระไตรปิฎกนี่คือพระพุทธเจ้า แล้วพระมันจะกล้าสู้พระไตรปิฎกหรือ? พระมันจะกล้าสู้พระพุทธเจ้าหรือ ?

พระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว พระพุทธเจ้ามีเมตตามาก พระพุทธเจ้าบอกวางธรรมและวินัย บอกวางวัฒนธรรม ให้เราได้มีชีวิตร่มเย็นเป็นสุข ! ชีวิตร่มเย็นเป็นสุขนี้เกิดจากวัฒนธรรมของชาวพุทธ.. วัฒนธรรมของชาวพุทธทำให้คนกลมกล่อม ทำให้คนมีหลักมีเกณฑ์

คุณของพระพุทธเจ้ามหาศาลมาก.. มหาศาลให้สังคมนี้ร่มเย็นเป็นสุข แล้วเราเกิดในสังคมนี้ แล้วเราพยายามจะมารื้อค้นความรู้จริงของเราขึ้นมา ให้รู้จริงขึ้นมาจากสังขธรรม.. ไม่ใช่เอาธรรมวินัยของพระพุทธเจ้ามาเป็นกฎหมายเป็นกฎกติกา... กฎหมายเอาไว้รีดไถ เอาไว้ไปหาผลประโยชน์ เอาพระไตรปิฎกของพระพุทธเจ้า อ้างพระไตรปิฎกของพระพุทธเจ้า แล้วเที่ยวเหยียบย่ำเขา.. เหยียบย่ำคนนั้น เหยียบย่ำคนนี้ ว่าคนนี่ไม่มีความรู้.. ความรู้แบบนี้ ! กฎหมายมันอยู่ในตำรา กฎหมายมันอยู่ในคอมพิวเตอร์ กฎหมายเห็นใหม่ ผู้ที่มีประสบการณ์ เขาใช้ประโยชน์ของเขาเพื่อสิ่งใด

นี่ก็เหมือนกัน พระไตรปิฎกเรียนมาทำไม.. พระไตรปิฎกเป็นปริยัติ เรียนมาเพื่อปฏิบัติ ! กฎหมายเขามีไว้บังคับคนชั่ว... กฎหมายเขามีไว้บังคับคนที่มันเห็นแก่ตัว มัน

ทำลายสังคม กฎหมายมีไว้บังคับบุคคลที่มันทำแล้ว.. มันหาผลประโยชน์ มันทำลายคนอื่น..

พระไตรปิฎกเขาเอาไว้คัดกิเลสของคน ! กิเลสของคนที่ยังเห็นแก่ตัว มันทำลายตัวมันเองไง พระไตรปิฎกนี่เป็นการเทียบเคียงว่าสิ่งนั้นดี ! และสิ่งนั้นชั่ว ! ไม่ใช่เอาพระไตรปิฎกมาเทียบเหยียบย่ำทำลายคนอื่นเขา

พระไตรปิฎกเขาเรียนไว้ทำไม เขาเรียนไว้เพื่อปฏิบัติ เขาเรียนไว้เพื่อชำระกิเลสของตัว พระไตรปิฎกเขาไม่ได้เรียนไว้เพื่อบอกว่าฉันนี่มีความรู้.. ถ้าบอกว่าฉันมีความรู้ฉันอันนั้นมันคือกิเลส ! แล้วเอาพระไตรปิฎก เอาธรรมของพระพุทธเจ้าเทียบทำลายคนอื่น เทียบเหยียบย่ำทำลายเขา พระไตรปิฎกเขามีไว้ทำไม

นี่ไง คำหนึ่งก็อ้างพระไตรปิฎก สองคำก็อ้างพระไตรปิฎก.. เราก็เคารพ ! นี่พูดแบบนี้ไปเขาจับไม่ได้นะ เขาหาว่าเนรคุณ.. เขาหาว่าพระอะไรบวชมาแล้วยังไม่เคารพพระพุทธเจ้า.. แต่ไม่ใช่ เขาต่างหากที่เนรคุณ.. เนรคุณที่ไหน เนรคุณที่เอาศาสนานี้มาหากินไง เอาศาสนานี้มาเป็นประโยชน์ไง

ศาสนานี้เป็นสิ่งที่ชำระกิเลส ทำให้หัวใจนี้ผ่องแผ้ว.. ถ้าหัวใจมันผ่องแผ้วแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับทุกๆ คนนะ มันเป็นประโยชน์กับสังคม มันเป็นประโยชน์กับสิ่งต่างๆ ไป

ฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ เห็นไหม มันเป็นทริฐูใจ ! ทริฐูอย่างหนึ่ง.. ที่ความเห็นอย่างหนึ่ง.. ก็ว่าไปตามนั้นไง จิตก็ดวง.. จิตก็ดวง แล้วก็จะเถียงกันอยู่อย่างนี้.. เเถียงกันอยู่อย่างนี้เพราะอะไร เพราะคนที่ภาวนาไม่เป็น กฎหมายเขาก็ใช้ไม่เป็นนะ ยังอ้างอีกว่ากฎหมายนะ “เฮ้อ... ความคิดดวงนี้เป็นดวงนี้.. พอดวงนี้แล้วกลับมาดวงนั้น.. ดวงนั้นก็กลับมาดวงนี้” นี่เขาว่าของเขาอะ ตอนนีเขาสอนกันอย่างนี้นะ เพราะมีหลายดวงใจ พอมมีหลายดวงก็เอากิเลสไปกองไว้ที่นั่นไง แล้วก็จะนอนตีแปดอยู่ที่นี่ไง... แต่ถ้ามันลัดเข้าไปถึงตัวมันเองหมดนะ ไปถึงสติจิตนะ มันจะเข้าไปแก้กันที่นั่น

จิตนี้มีหนึ่งเดียว ! แต่ที่บอกว่า ๑๐๘ ดวง ๑๐๕ ดวง อย่างที่พูดเมื่อคืนนี้ไง เราพูดถึงวิทยาศาสตร์ทางจิตที่เราเข้าใจได้ อย่างปฏิเสธสมุปปาทัง อิททัปปัจจยตาที่เขาโม้ๆ กันนี้ มึงรู้อะไร.. อิททัปปัจจยตาอะไรของมึง

อวิชา ปัจจยา สังขารา สังขารา ปัจจยา วิญญาณัง.. นี่มันเป็นปัจจยการ คำว่าปัจจยการคือมันไม่ใช่แยกส่วน นี่คำว่าปัจจยการ มันเป็นเหมือนกับฟ้าแลบ.. ฟ้าแลบนี้ มึงจะบอกว่าอะไรเกิดก่อน แล็บ ! บีม ! อะไรเกิดก่อน.. เอ็งว่าอะไรเกิดก่อน..

อิทัปปัจจยตาก็เหมือนกัน เวลามันจะโกรธนะเอาเชือกผูกไว้ แต่อารมณ์โกรธแม่งพุ่งไปแล้ว.. แล้วอิทัปปัจจยตาอยู่ ตรงไหนล่ะ “อ้อ... อยู่ตรงนั้น เพราะมันนี่ก็เลยโกรธไง” แต่จริงๆ มันโกรธไปแล้ว.. แล้วค่อยจับเอามาเรียงไง ค่อยจับเอามาส่องกล้องไง “อ้อ.. มันเป็นอย่างนี้.. อย่างนี้มันถึงเป็นอย่างนี้” ใครๆ ก็รู้ว่ำนักการเมือง โกง แล้วจับมันได้ไหมล่ะ.. แล้วจับมันได้หรือเปล่า.. มึงไปจับมันสินักการเมืองนะ

นี่ก็เหมือนกัน “รู้ ! ก็อิทัปปัจจยตาไง.. อิททัปปัจจยตา” อิททัปปัจจยตานี้กิเลสมันหลอกมึงแล้ว ! กิเลสมันทำกรรมเต็มหัวใจแล้ว มึงเพิ่งรู้ว่า อิททัปปัจจยตา

แต่ถ้าเป็นกรรมฐาน เห็นไหม พอมันเข้าไปถึงจิตเดิมแท้ นี่มันเกิดอย่างไร.. มรรคญาณมันทำอย่างไร.. มันจะเกิดเร็วขนาดไหน มันจับ มันจึงพืดนะ ! มันจึงพืดมันถึงเกิดปัญญาญาณ.. ถึงเกิดการทำลาย..

ฉะนั้น เวลาบอกว่าอิทัปปัจจยตา.. อิททัปปัจจยตา.. อูย !! เอวัง